

KÖNYVESHÁZ

Fogoly a mennyországban

Szigethy Gábor a direktorok álmáról és rémálmáról

OZSDA

Két évvel ezelőtt Szigethy Gábor gazdag publicisztikai életművéért, valamint irodalom- és színháztörténeti munkájáért kapott Kossuth-díjat. Az író, rendező, szerkesztő jeles színészeinkről adott ki könyvet, többek között Latinovits Zoltánról, Ruttkai Éváról, Dajka Margitról, Bessenyei Ferencről. 1989 nyarán Mezei Mária özvegye, Lebach János Szigethyre testálta a színésznő kéziratos hagyatékát – újságokat, fotókat, dokumentumokat, füzeteket, feljegyzéseket, cetliket, leveleket. Az író nem először foglalkozik a hányatott sorsú művésznővel. Jelen kötetében is elmeséli, hogyan készült a Mezei Márai Szerelm című könyve, milyen körülmények között találkozott a negyvenes évek elején a fiatal színésznő és az ismert író, és miért titkolták kapcsolatukat a világ elől.

Mezei Mária 1909-ben született Kecskeméten. A Macsinak becézett dundi kislány imádta a feltűnést. Ügyvéd édesapja mindent elkövetett, hogy lányát eltántorítsa a színi pályától, előfordult, hogy nullás géppel kopaszra nyíratja. Volt egy pillanat, amikor az apa úgy érezte, elérte a célját: Mária érettségi után férjhez ment, és mindenki azt hitte, becsületes vidéki úriasszony lesz belőle. Nagyt tévedtek. Mezei Mária 1931-ben Szegedről Budapestre költözött. A rengeteg koplalás és az anyagi gon-

dok ellenére kitartott, színésznő lett belőle. A színházigazgatók álma és rémálma. Állítólag több szerepet adott vissza, mint amennyit eljátszott.

Nem volt könnyű dolga a színészi pályán. Éjszakánként füstös bárokban énekelt, ahol Cziffra György kísért zongorán. Éjfél tájban a mámort kereső embereknek Ady-költeményeket, istenes verseket mondott, és zsoltárokat énekelt. Játszott drámát, vígjátékot, zenés darabot, kabarét, olcsó bohózatokat, irodalmi csemegéket.

Néhány mondat és pikáns kuplé eléneklése után 1935 őszén az ifjú színésznő kirobbanó sikert aratott a Belvárosi Színházban egy franciás darabban. Felfedezik. A harmincas évek végének franciás sztárja, a negyvenes évek végének zsoltáros botrányhőse az ötvenes évek színházi katasztrofája lett. Így vall 1941-ben megjelent Névjegy című önéletrajzában: „Az egészet holnap újra csinálnám, mert tudom, hogy szédülni, csalni, csalódní, szenvedni, megalázkodni és még mi minden kell ahhoz, hogy valaki igaz emberré érjen.” Az elvtársak úgy döntöttek, hogy a szocializmust építő hazának nincs szüksége Mezeire, a

reakciós-klerikális színésznő tűnjön el a súlyosztóban. A legszebb, legtermékenyebb színésznőt és asszonyt megszégyenítették, félreállították. A háború és a politika 14 évet rabolt el az életéből, aztán 14 boldog színészcset kapott a Madách Színházban és a Nemzetiben. Megélte a poklot és a mennyet. Szigethy Gábor könyvében számtalan sztárfotót és dokumentumot nézegethetünk, személyes leveleket olvashatunk. Az 1972-ben készült portré hátoldalára a színésznő azt írta: „Fogoly a mennyországban”.

Mezei Mária vágyott a sikerre, aztán pedig menekült előle. Budakeszi házába húzódott vissza. Csodálta a nyíló virágokat, hallgatta a madarak csiripelését, és férjével, aki testőrként óvta a színésznőt, ámulva lesték a fecskéket, akik hálósobájukban a csillár tövében raktak fészket, és ott költözték ki fiókáikat.

A színésznő haláláig kapaszkodott Isten feléje nyújtott kezébe. Maga fogalmazta imádságát füzetből kitépett papírlap őrzi. Egyike a cetliknek.

(Szigethy Gábor: *Pikáns zsoltár – Mezei Mária*. Kortárs Könyvkiadó, Budapest, 2021, 271 oldal. Ára: 7000 forint)

Pikáns zsoltár – Mezei Mária